

A detailed oil painting portrait of František Štěpán Lotrinský. He is depicted from the chest up, wearing a voluminous white powdered wig. His attire includes a red velvet jacket with a dark blue or black waistcoat over a white cravat. A red sash is draped across his chest, adorned with a large diamond brooch. The background is a dark, muted grey with soft, painterly textures.

JOSEF BERNARD PROKOP

FRANTIŠEK ŠTĚPÁN
LOTRINSKÝ

BOHATÝ MANŽEL CHUDÉ CÍSAŘOVNY

FRANTIŠEK ŠTĚPÁN
LOTRINSKÝ

JOSEF BERNARD PROKOP

FRANTIŠEK ŠTĚPÁN
LOTRINSKÝ

BOHATÝ MANŽEL
CHUDÉ CÍSAŘOVNY

Copyright © Josef Bernard Prokop, 2021
Cover design © Qpoint Praha, 2021

ISBN 978-80-7546-339-5

S díky a úctou Haně Maciuchové,
která dala hlas Marii Terezií a mnoha dalším
postavám a kterou díky tomu slyšíme dál.
I když odešla...

Tato kniha nemá ukázat na špatné vlastnosti hlavních hrdinů, i když by se to mohlo čas od času zdát. Chce se jen pokusit nastínit, jak si mohou zbytečně ubližovat lidé, kteří se hluboce milují.

Protože nejenže často naše nejbližší nechápeme, ale ani se nesnažíme je pochopit, pochopit jejich podstatu, osobitost, přání, chceme jim vtisknout sebe, protože v lásce bývá často sobectví.

A o tom je tato kniha.

Kapitola prvni

Ve velkém sále vídeňského císařského paláce se tančilo s elegancí a zápalem, který byly, jsou a budou vlastní právě obyvatelům města Vídně. Šperky dam, svůdně se blýskající na složitě zdobených šatech, a zlaté knoflíky posázené drahokamy na šatech pánů vysílaly světelné pozdravy přihlížejícím.

Svůj podíl na tom mělo i slavnostní osvětlení, tvořilo ho nespočetné množství voskovic; některým, postaveným ve svícnech téměř v dosahu párů, čas od času od náporu vzduchu zvířeného širokými sukněmi tanečnic zablikal plamínek a neměl daleko ke zhasnutí.

Páry vesele kroužily po sále a pak se udýchaně oddávaly pomalejším tancům, které připouštěly víc blízkosti a hovoru.

Tanci přihlížely dvě dívky, pomalu dospívající, zjevně ve věku, kdy se dívky mění na mladé ženy. Byly vysoké, plavovlasé, s výraznými velkýma modrýma očima. V obličeji měly podobné rysy, nebylo pochyb, že jim v žilách koluje krev stejného rodu. Podle oblečení bychom mohli soudit, že se jedná o vysoce urozené dívky, a měli bychom pravdu. Jedna, starší, se jmenovala Marie Terezie, druhá, menší a mladší, dostala jméno Marie Anna. Byly sestry a jejich rodiči byl císařský pár. To jim ale nebránilo ve zvědavém pokukování po sále, očividně kohosi hledaly.

Marie Terezie zamračeně vrtěla hlavou, ale mladší Marie Anna měla větší štěstí, anebo bystřejší oči. Natáhla ruku směrem, kde na třicet kroků od nich tancoval mladík, odhadem dvacet let starý, pravidelné příjemné tváře, bohatých dlouhých vlasů, nevysoké, ale

také ne malé postavy. Oblečený byl s vybraným vkusem a honosně zladené vyšívání jeho šatů napovídalo, že patří mezi zvláště urozené.

Marie Terezie sestře srazila ruku a poplašeně se rozhlédla.

„Neukazuj. Ještě si toho všimne.“

„No a?“ odsekla mladší sestra.

Tanec skončil a páry se rozcházely na místa. Mladík doprovodil svou společnici k jejímu stolu a rozloučil se polibkem na podanou ruku. Pak se dvorně uklonil a odcházel. Tanečnice nejspíš něco zavolala, poněvadž se mladík otočil a poslal vzduchem ještě jeden polibek.

Marie Anna vydechla prudce nosem. Nelíbilo se jí to.

„Políbil jí ruku. Je nějak moc důvěrný!“

Mladík mezitím došel k císaři. Uklonil se a něco povídal. Císařova vážná tvář se při pohledu na něj rozjasnila a Karel VI. se vzápětí začal smát.

Jeho smích jako by Marii Terezii rozčiloval.

„Podívej, jak je císař v jeho přítomnosti veselý!“

Karel VI. se opravdu smál na celé kolo čemusi, co mu František Štěpán povídal. Marie Terezie pokračovala.

„Jindy neuvidíš našeho otce tak upřímně se smát! Za to vděčíme Františku Štěpánovi...“

Marie Anna přikývla.

„Máš pravdu. Baví se skoro jen s ním. Určitě jako vždycky o lovu!“

Obě dívky popošly k místu, kde císař seděl. Od smíchu byl rudý v obličejí.

František se odmlčel, když zahlédl blížící se dívky.

„Nemusíte přestat vyprávět, Františku. Chceme to také slyšet.“

„To není pro děti...“,“ prohodil mravokárně císař a Marie Terezie na něj vrhla pohled téměř vražedný.

„Ženy chápou dřív, jsem dost stará, abych pochopila totéž co František!“

Císař sklonil hlavu, aby nebylo patrné, jak srdečně se směje. Pak zvedl hlavu a jeho rysy už neprozrazovaly smích, ten byl patrný pouze v hlubokých moudrých očích. Přehlédl pohledem své dcery a rozhlédl se po sále.

„Bavíte se?“

Marie Terezie se znechuceně podívala na Františkovu usměvavou tvář. Pak odsekla:

„Bavíme? Kavalíři si všimají pouze divokých zvířat a zbraní. A povídají a povídají.“

Císař pochopil.

„Františku, nepožádáte Marii Terezii o tanec?“

František Štěpán pohlédl na jednu, pak na druhou. Císař nechápavě sledoval mladíkovo počínání. Anna Marie vyprskla smíchem:

„Pamatujete si snad už, která je která?“

František se začal potit. To už se i císař smál nahlas.

Oslovený horečně vzpomínal a zjevně v duchu prosil o osvěcení. A jak se zdálo, dostalo se mu ho. Marie Anna neměla velký zájem o tanec s ním a malým půvabným pohybem hlavy ukázala na svou sestru. Pochopil. Ukázal na starší a mladší.

„Marie Terezie... a Marie Anna.“

Dívky se na něj zamračeně podívaly. Hluboce se uklonil a bezradně rozhodil rukama.

„Stejně půvabné, stejně duchaplné, stejně prostořeké! A jste obě Marie. Váš půvab pak zmate každého.“

„Výborně, Františku,“ kývl hlavou s uznáním císař, „tak mluví dvorný muž.“

Teď už František Štěpán šel najisto.

„Mohu tedy poprosit arcivévodkyni Marii Terezii, aby mi prokázala čest a nechala se provést?“

Jenže oslovená se zatvářila pyšně a odsekla:

„Díky, bolí mě noha, pane vévodo!“

Mladík se dvorně uklonil a nabídl rámě s milým úsměvem mladší z dívek. Císař sledoval s úsměvem na rtech, jak odcházejí na taneční parket, jeho starší dcera, kterou prý bolela noha, se tvářila velice zamračeně.

„Nemám ho ráda, tatínku! Jeho bratr Klemens byl příjemnější.“

„Pamatuješ si ho?“ zeptal se překvapeně císař, „vidělas ho jednou, když jsi ještě byla malá.“

Františkovi bylo vlastně jedno, se kterou ze dvou císařových dcer bude tančit. Popravdě řečeno, mladší se k němu chovala lépe.

Na nestejnorodý pár byl milý pohled, možná u mnohých vyvolal i lehké pobavení. Vévoda, který byl ve svých patnácti letech přiměřeně veliký, a malá arcivévodkyně. Přesto jejich tanec plynul docela ladně.

František se usmíval, ale jeho malá tanečnice si nejspíš nevšimla, že jeho pohled bloudí v řadách dvorních dam. A často byl jeho letmý pohled zachycený a opěťovaný. A to stejnou tanečnicí jako před chvílí.

Marie Terezie to dobře viděla a udělala krok směrem na parket. Císař ji starostlivě sledoval.

„Už tě nebolí noha?“

„Právě přestala, tatínku!“ odušila arcivévodkyně a bez náznaku kulhání šla rázným krokem ke dvojici. Císař se zájmem a pobavením sledoval, jak jeho starší dcera rázně střídá mladší a zavěšuje se do Františka, kterého, jak sama říkala, tolik nemá ráda...

Druhý den měl císař v plánu lov, byla to jeho obvyklá zábava. Hned ráno po snídani chtěl s malou skupinou vyrazit. Císař se těšil a většinou už od páté nemohl dospat. A když nemohl dospat, tu vyzvídal, s kým by mohl trávit chvíle do rozednění. Někdy to byla císařovna, jindy některý z dvořanů, zpovědník, nebo František.

Tentokrát se mu s nikým povídat nechtělo. Vstal, nechal si přinést župan a vyšel do chodeb Hofburgu. Ušel jen pár koků, pak se zarazil a vtiskl se do nejbližšího výklenku.

Dvě malé postavy přeběhly kolem a běžely dál do nitra paláce, za nimi klidnějším krokem přešla mladá komorná. Ani ta si ho nevšimla. Císař se zasmál, zavrtěl hlavou a vrátil se do své ložnice.

Bylo ještě brzy ráno, když se ozvalo zaklepání i na dveře lotrinského vévody Františka, nám už známého mladého muže, tanečnického předchozí večer s princeznami.

Probuzení to nebylo příjemné.

Tím, kdo klepal, byl vévodův učitel a vychovatel Langer. Aby měl

jistotu, že žák tentokrát dorazí, raději si pro něj došel sám. Obával se, aby se „neztratil“ v chodbách Hofburgu, jako už několikrát.

Za chvíli si povíme proč. Učitel počkal, až vévodu obléknou a připraví.

Trvalo to trochu dlouho. Langer znovu zaklepal, a když komorník otevřel, vešel dovnitř. Jeho žák nejevil v přípravě na vyučování velké pokroky.

„Ještě se musím nasnídat, Langere.“

I na to byl učitel připravený.

„Výsosti, snídaně je dnes připravená v kabinetu.“

Františkovi padla i tato možnost úniku. Smutně šel za svým učitelem.

V kabinetu, který byl jen pár kroků od vévodovy ložnice, bylo opravdu vše připravené. Lákavě vyhlížela konvice s horkou čokoládou, koláč a čerstvé pečivo. Méně lákavě hromada kniha na stole.

Učitel se už nemohl dočkat, až se pustí do práce. Povedl se mu husarský kousek, dostat vévodu do kabinetu a přinutit ho ke studiu!

Málem ani nepočkal, až se František napije horké čokolády, a hned začal:

„Výsosti, dnes máme začít latinským jazykem, grammatica repeat. Učil jste se?“

František neměl sice ani tušení, co se měl učit, ale při slovu grammatica ožil. To znal.

„Jistě, gramatiku znám.“

„Řekněte to raději latinsky: scio grammatica...“

Mladý vévoda opakoval, jak nejlépe uměl.

„Výborně, skvěle, a teď si dáme časování slovesa laudare... tak tedy – laudo?“

František s napětím sledovat učitelova ústa a čekal na nápovědu.

„Výsosti, ještě jednou... laudo, laudas... a jak dál?“

Mladý vévoda se potil. Neměl vůbec tušení. Človíček, který ho chtěl přezkoušet, už začínal chápat, že není z čeho. Z vévodových úst nakonec vyšel opravdu pěkný nový tvar:

„Laudotum...“

Nešťastný Langer se nadechl a řekl všechny požadované tvary jedním dechem:

„Laudo, laudas, laudat, laudamus, laudatis, laudant!“

Františkovi se rozjasnila tvář. Zatlaskal a nasadil svůj nejmilejší úsměv.

„Pěkné, Langere, pěkné, skvělé! Chtěl bych to umět jako vy!“

Učitel zalupal po dechu.

Zmíněný muž, celým jménem Franz Anton Langer, byl pošetilým zastáncem vzdělávání. Sám vysoký, hubený a hlavně velmi asketický, neustále toužící po dalším poznání, doufal, že se mu podaří dosáhnout podobného efektu u svých urozených žáků.

Dostalo se mu jediného poznání: pokud chce vydržet v císařských službách, nesmí to s poznáváním přehánět u císařských dětí.

Langer sestavil vévodův výukový program od časného rána až do časného večera. Kdyby ho byl vévoda dodržel, byl by z něj nejspíš jeden z nejvzdělanějších mužů ve Vídni. Ale to ošemetné slůvko: „kdyby“!

Nebyla to ani Františkova vina, to je třeba povědět předem. On sám proti vzdělání nic neměl. Ale císař měl mladého vévodu rád a požadoval jeho přítomnost. Při zábavě, a zejména na lovu. František skvěle střílel a výborně jezdil na koni.

Jenže účast na císařských lovech byla namáhavá. Tak se stávalo, že Langer často nalezl svého svěřence pevně a hluboce spícího, v lepším případě nad otevřenou knihou, v době, kdy měl horlivě a pilně studovat.

Vyučování pokračovalo. František se při dalším úkolu i nadále procházel rozsáhlými zákoutími své nevědomosti. Ale možná přicházelo vysvobození. Ozvalo se totiž zaklepání. František zbystřil, poněvadž to bylo zaklepání velitelské.

Každý přece známe několik typů – od velitelského, prudkého, důležitého, sebevědomého přes váhavé až po prosebné a nesmělé. Teď klepal někdo důležitý. Františkovi přicházela naděje!

Vzápětí se otevřely dveře. Langer poskočil samou úslužností a hluboce se uklonil přicházejícímu císaři. Karel VI. mu vlídně pokynul.

„Je mi velice líto, že musím rušit vaše snažení..., ale už na vašeho žáka čekáme, jede na lov, asi jste na to zapomněl!“

„Vaše Veličenstvo mi přece samo připomnělo, abych dnes žáka od rána bez přestávky učil? Dnes prý nikam nejede!“

Císař se zasmušil.

„Já? Nevzpomínám si.“

Langer podal císaři papír.

„Přinesla ho komorná. Asi před hodinou.“

Císař přelétl řádky, pak pohlédl na Františka a zavrtěl pobaveně hlavou. Langer postřehl zaváhání a začal doufat, že by mohl žáka pro dnešek udržet. Císař vzápětí, aby trochu ukonejšil své svědomí, vystřelil na Langeru nebezpečnou otázku:

„A povězte – jak si František vede?“

Mladý vévoda zrudl.

Langer také. V Langerovi pochopitelně zápasila poctivost, etika a láska ke kantorskému povolání s touhou zachovat si dobré jméno před císařem – a také své místo v císařských službách. Na tvářích se mu vyrazily červené skvrny a náhle se potil úplně stejně jako František. Škoda, že neměli hodiny diplomacie, odpověď byla velmi dobrá.

„Veličenstvo, vévoda lotrinský je velmi snaživý žák, a kdyby mohl naplno rozvinout svůj talent...“

Byl v tom skrytý osten výčitky, ale císař s dobromyslností sobě vlastní preceptorovo povídání přešel pokývnutím hlavy.

„Ano, ano, to jsem velice rád... a věřím, že nebude na obtíž, pokud se také podívá na zdravý vzduch. Přemíra vzdělávání unavuje. Pojdte, Františku, už na vás čekáme...“

Císař udělal krok ke dveřím, pak si všiml hromady knih na stole, obešel je s uctívou bázňí a zvědavě se obrátil na Langeru:

„Co bylo dnes na programu?“

„Gramatika, němčina, měli jsme také vytvořit další studijní plán, Vaše Veličenstvo. A pak hodina vojenského umění s panem von Neipperg.“

„Dobrá, dobrá, to jistě vydrží ještě jeden den. Cestou s vévodou budu opakovat časování... a Neipperg bude vlastně na lovu také. Mohou udělat strategii na divočáka!“

Langer doširoka otevřel ústa, jako by chtěl něco velkého zvolat, ale uvědomil si včas vlastní nedůležitost.

František vstal, ulehčeně zaklapl knihu, podíval se, jako by měl strach, že z ní na něj vypadnou nějaká strašlivá latinská slovíčka, a šel za císařem.



Skupina lovců se připravovala k odjezdu na menším nádvoří Hofburgu. Císař, František, lovčí, naháněči, nosiči zbraní a ulovené zvěře a několik dvořanů, poctěných císařským pozváním.

Vyšvihli se do sedel a skupinka se stočila k hofburské bráně.

Karel VI. se ohlédl a byl by přísahal, že v prvním patře za okenní tabulí zahlédl dvě dychtivé dívčí tváře.

Měli dnes spadeno na černou zvěř. Vyjeli za město a na dostřel pistole daleko už čekal myslivec s hlášením.

„Máme je, Veličenstvo!“

„Stádo?“

„Ano, malé stádo!“

Císař si zamnul ruce. Jeli ještě kousek.

„Veličenstvo, pozor, jsme tu!“

Sesedli z koní a vzali si pušky. Udělali půloblouk, roztáhli se co nejdív, aby pokryli širokou plochu paseky.

Z rohu paseky vyběhl kanec. Velký, uvážlivě sledoval honce. Pak se rozběhl směrem k císaři, jako by právě v něm spatřoval nejmáňšího soupeře.

Císař namířil, vystřelil a minul. S přibývajícím věkem začal být krátkozraký. Rychle si nechal podat druhou pušku, ale minul znovu. Zvíře si všimlo, odkud vyšel výstřel, ale kupodivu se nebálo, roz-

hodlo se zaútočit. Nikdo si netroufal vystřelit před císařem a zkazit mu lov. A pak už byl kanec nepříjemně blízko.

Císař odhodil vystřelenou pušku, ale než mu mohl někdo podat další zbraň, zvíře bojovně zaryčelo a rozběhlo se na něj. Všechno se odehrálo velice rychle. Zvíře se tryskem blížilo, císař bez váhání vytáhl velký lovecký tesák, dvořané vykřikli, lovcí se zmateně po-
nhnuli a ostatní se v duchu modlili za císaře.

Tu se ozval výstřel, zvíře ještě kousek popoběhlo, pak se sva-
lilo a zůstalo ležet. Všichni se ohlédlí po zvuku. Střílel František a zachránil císařovo zdraví, možná i život. Byla to mistrovská rána!

Císař nebyl žádný zbabělec, ale viditelně si oddechl a musel se opřít o lovčího. Vděčně pohlédl na Františka.

„Vida,“ uzavřel, „kdybych vás nechal doma u Langerera, mohlo to dopadnout špatně! Nevím, jak jste na tom s latinou, ale ze střelby máte u mě jedničku!“



Když večer zasedli u stolu, císař pobavil celý dvůr líčením lovecké scény a Františkova střeleckého umění. Všichni obdivovali zručného střelce, ale když ho hledali pohledem, našli ho až po chvíli sedět daleko stranou od císaře. Zasedací pořádek u vídeňského dvora totiž počítal s neuvěřitelnou hierarchií titulů a Františkův naneštěstí nepatřil mezi ty nejzvučnější. Lotrinský vévoda byl až za poslední arcivévodkyní. Tedy daleko od císaře i jeho dcer.

Karel VI. na to byl zvyklý, koneckonců byl to právě on, kdo trval na doslovném dodržování všech ceremonií a zvyků, na etiketě. Marie Terezie však měla jiný názor.

„Tatínku, proč může s vámi na lov, ale nesmí sedět u jednoho stolu?“

„Etiketa, dítě.“

„Ale on ti zachránil život?“

„Nemohu to popřít.“

„Tak ho za odměnu pozvi k našemu stolu a už ho tu nech!“

Císař zavrtěl hlavou.

„To nejde! Kdybych ho teď pozval, urazím ho před celým dvorem. Mimochodem, jak to bylo s Langerem? Kdo psal ten lístek?“

Marie Terezie si opřela hlavu o dlaně a dívala se upřeně na Františka, otci raději neodpověděla. Když si všimla, že se František podíval, vyplázla na něj jazyk, ale samozřejmě se kryla servítkem, aby ji nikdo další neviděl.

František byl velkorysý k veškerým útokům na svou osobu, takže mu ani výpady Marie Terezie nezabránily uchovat si dobrou náladu. Popravdě je ani moc nevnímal. Koho by v jeho věku zajímaly tak mladičké dívenky, jako byla císařova dcera!

Večere pro velký dvůr skončila. Dvořané se rozcházeli za zábavou, tancem, kartami, zpěvem a recitací. František zůstal na svém místě, teď bylo ještě lépe vidět, jaká vzdálenost ho dělí od císařského stolu. I císař se cítil poněkud trapně. Chtěl to napravit a pozval Františka, aby se zúčastnil zábavy v užším kruhu rodiny, kam neměl přístup jen tak někdo. Zástupy dvořanů toužily po tom, být při některé hudební produkci, kterou pořádali a přednesli buď císař, císařovna, anebo některá z jejich dcer.

Tentokrát to byla příprava na oslavu císařových narozenin, které měl oslavit už za několik dnů.

Císařovy narozeniny! uvědomil si František. To je skvělé, až na jedno. Dárek. Dárek pro císaře není jako pro někoho jiného, obyčejného, musí mít vtíp a být dostatečně honosný, velkorysý. Jenže to byla právě potíž!

František, vévoda lotrinský, měl hluboko do kapes, poněvadž jeho otec, vládnoucí vévoda lotrinský, zásadně neposílal peníze na výchovu svého syna včas a v dostatečném množství. Zato ovšem trval na tom, aby jeho syn měl dva vychovatele, lékaře a chirurga, tři komorníky a čtyři pážata, zpovědníka, který měl konejšit jeho svědomí, a zástup dalších lidí, například sloužící pážatům, zbrojře, štolbu, také vozataje

a další. Ty všechny musel Františkův komoří zaplatit. Spolykalo to bezmála čtyři tisíce zlatých měsíčně! Když se objevily neočekávané výdaje, musel komoří nastoupit poměrně nedůstojnou cestu po vídeňských lichvářích a doufat, že i tentokrát půjčí.

František to těžce nesl, nechápal to. Ale i tentokrát, skoro v předvečer císařových narozenin, musel komořího vyslat do vídeňských ulic. Tentokrát pro dárek. Ovšem, musel s sebou vzít vévodovu pušku, zastavit ji a za peníze koupit dárek pro císaře. Byla to stejná puška, jejíž výstřel zachránil císaři život.



Císařovy narozeniny byly slavností celé země. V podzimním sychravém počasí, které toho roku přišlo nečekaně brzy, bylo tak útulno v hofburských komnatách, plných tepla z kachlových kamen a příjemné vůně pryskyřičných polen! Jak příjemný byl pohled z okna útulných komnat na zahrady, na něž se snášel lehký liják, rozvířovaný větrem, který přinášel nad Vídeň náznaky blížící se zimy.

Prvního říjnového dne už od rána cítili obyvatelé Hofburgu sváteční náladu. A měli se na co těšit. Slavnostní snídaně, oběd i večeře, koncert na císařovu počest.

František si hned ráno nechal od komorníka přinést slavnostní oděv. Byl to ten nejlepší, jaký měl, a krejčí si za něj nechal řádně zaplatit. Ale když se mladý vévoda oblékl a pohlédl do zrcadla, vůbec nelitoval.

Stihl se sotva nasnídat a už pro něj přišla Marie Anna. Nečekal to. „Pojďte, pomůžete nám s přípravami!“

Bylo to příjemné překvapení. Vedla ho do velkého salonu, sloužící tam připevňovali na strop, na nábytek i na dveře zlacené papírové ozdoby, připravovali svícny a svíce, jejichž množství už dopředu prozrazovalo velkolepost oslavy. Takovou iluminaci si mohl dovolit jen císař.

Marie Terezie už čekala. V ruce měla svazek not a rozčileně jimi listovala.

„Večer bude císaři holdovat celý dvůr, ale o něco později se my všichni přesuneme sem. A tady se bude konat koncert na počest tatínkových narozenin. Tady už nás bude daleko méně.“

„Koncert? Kdo vystoupí?“

„Hudebníci od svatého Štěpána, císařští, i naše rodina.“

„Budete také účinkovat?“

Marie Terezie na něj upřela udivený pohled. Noty položila na stolek a pomalu šla ke dveřím.

„Samozřejmě! Proč myslíte, že mě moji učitelé zpěvu tolik trápí? Chci udělat otci radost. Miluje hudbu. Sám skládá.“

„Císař... skládá?“

Marie Terezie zastavila a přísně se na něj podívala. Vzápětí se rozesmála při pohledu na jeho udivenou tvář. Moc jí to sluší, uvědomil si František. Dala si ruce v bok.

„Co je na tom divného?“

Byl v rozpacích.

„Vždycky jsem si myslel, že skladatelem se stává člověk neurozený, chudý a rozervaný!“

Teď už se Marie Terezie bavila a srdečně smála.

„Když císař skládá nebo hraje, jistě se tak cítí, nelamte si s tím hlavu!“

Pokynula mu na rozloučenou a odcházela. Všiml si, že svazek not zůstal ležet na stolku. Možná by ho postrádala.

„Zapomněla jste noty!“

Vzal noty do ruky, udělal pár rychlých kroků a byl u ní. Najednou stanuli tak blízko sebe jako nikdy. Vzhledla k němu a on si všiml, že se jí rozšířily oči. Chvilku tak stáli. Pak si vzpomněl a podal jí noty, přitom se jejich prsty a pak i dlaně dotkly. Měl pocit, jako by ho dotyk zabrněl až do špiček prstů. A nečekaně pocítil touhu ten pohyb opakovat. Udělal to a na okamžik se jejich ruce na letmý okamžik spojily. Byl to jen mžik, vzápětí Marie Terezie strnula a odvrátila pohled. Neřekla už nic a odběhla.

František byl trochu zmatený, měl už s ženami jisté zkušenosti, ale takový zážitek měl poprvé.

Dopoledne pokračovalo v přípravách oslav. Ten pocit při setkání s ní mu nešel z hlavy. Byl zvědavý, jak se bude tvářit u oběda.

Ani se na něj nepodívala. Zvláštní, asi se mu to zdálo. Nejspíš ten pocit, co měl on, neměla.

Večer se František usadil na své vévodské místo a závistivě pokukoval po těch, co seděli císaři nablízku. V duchu se cítil velmi uražený. Je syn vévody, který má titul Jeho královská Výsost! Jeho rod je starší než všech tady v sále! A přesto musí sedět na podřadném místě. Dusil v sobě hněv a cítil, jak mu buší srdce. Kdyby byl alespoň bohatý, mohl by ostatní předčít nádherou šatů, prstenů a darů císaři!

Večere skončila, členové rodiny a vybraní dvořané se odebrali do patra, kde byl velký salon. Tady se měl, jak už víme, konat narozeninový císařský koncert. Tváře všech prozrazovaly radostné očekávání. Císařská rodina byla totiž svým hudebním umění pověstná. Byla to tradice. Jak pronesl jeden z domácích učitelů: kdyby se nejednalo o císařskou rodinu, mohla by to být rodina profesionálních hudebníků. A nebyla to velká nadsázka ani lichocení.

V salonu bylo mnoho lidí a šumělo to tu jako v úle. Ale jen do okamžiku, než se ozval slavnostně znějící hlas císařského obřadníka: „Císař přichází!“

Karel VI. vešel majestátním krokem, pozdravil přítomné úsměvem a kývnutím hlavy. Pak on, císařovna a obě dcery usedli do připravených hlubokých křesel, ostatní na pohodlné židle.

Slavnost začala. Nejprve zahráli císařští hudebníci a neřídil je nikdo jiný než sám Karel VI. Vypadal opravdu jako rozený hudebník. Pak dokonce zahráli jeho skladbu. František nebyl znalec, ale nabyl dojmu, že císařská hudba není o nic horší než kohokoliv jiného.

Pak nastal čas pro Karlovy dcery. Nejprve zarecitovaly oslavnou latinskou báseň, snad z vlastního pera. Pak za doprovodu hudebníků předvedly půvabný tanec. Sklidily zasloužený potlesk a císařské poděkování.